

Міністерство освіти і науки України
Державний торговельно-економічний університет
Вінницький торговельно-економічний інститут
Кафедра економіки та міжнародних відносин

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

«СОЦІАЛЬНІ ПОСЛУГИ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ»

(за матеріалами ВІДДІЛУ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, СОЦІАЛЬНОГО
ЗАХИСТУ ТА ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я ГОРОДКІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ РАДИ,
с. Городківка, Тульчинський р-н, Вінницька обл.)

Здобувача вищої освіти
4 курсу, групи СЗ-41д,
спеціальності 232 «Соціальне
забезпечення»
освітньої програми «Соціальне
забезпечення»
денної форми навчання

Дмитра
ВОЛЧАСТОГО

Науковий керівник
д-р філос. з екон.

Вікторія
СТРАТІЙЧУК

Гарант освітньої програми
д-р екон. наук, доцент

Лілія
МАРТИНОВА

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ.....	5
1.1. Соціальні послуги: сутність та основні види.....	5
1.2. Порядок надання та оцінки ефективності соціальних послуг органів місцевого самоврядування.....	10
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ ВІДДІЛУ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ТА ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я ГОРОДКІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ РАДИ.....	15
2.1. Організаційно-функціональна структура ВІДДІЛУ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ТА ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я ГОРОДКІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ РАДИ.....	15
2.2. Динаміка надання соціальних послуг органом місцевого самоврядування.....	19
РОЗДІЛ 3. ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМКИ ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ НАДАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ.....	26
3.1. Проблеми та перспективи надання соціальних послуг органами місцевого самоврядування.....	26
3.2. Використання інноваційних методів надання соціальних послуг на місцевому рівні.....	30
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.....	34
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	36
ДОДАТКИ.....	41

ВСТУП

Сучасні умови життя громадян України, що зумовлені воєнними діями, нестабільністю економічної системи та іншими негативними чинниками зумовлюють зростання кількості населення в країні, що перебуває у складних життєвих обставинах. Для даної категорії населення згідно із чинним законом України «Про соціальні послуги» [21] існують соціальні послуги, що допомагають людині подолати складні життєві обставини, зменшити їх негативний вплив на життєдіяльність чи уникнути їх. В процесі реформи децентралізації в Україні саме органи місцевого самоврядування є ключовими суб'єктами надання соціальних послуг своїм громадянам.

Актуальність дослідження соціальних послуг в територіальній громаді зумовлена зростанням кількості населення в селах та селищах України внаслідок війни, що відповідно і призводить до збільшення звернень громадян щодо потреби в соціальних послугах. Зростання соціальних потреб внутрішньо переміщених осіб зумовлене воєнними діями на частині України свідчить про необхідність удосконалення діючої системи надання соціальних послуг з метою їх адаптації до сучасних умов господарювання.

Дослідження проблеми надання соціальних послуг в Україні висвітлено в наукових працях сучасних вчених, серед яких Бабич К., Бінківська Т., Вітковська І., Горбунова-Рубан, С., Гребя Р., Гричишин І., Денисова Ю., Дубич К., Дунська Г., Ільчук Л., Лисяк Л., Ломоносова Н., Мальований М., Марильова А., Новікова О., Санчич О., Шубна О. та інші. Проте наукових досліджень, що стосуються врахування сучасних умов війни на механізм надання соціальних послуг в територіальній громаді наразі досить мала кількість, що актуалізує необхідність дослідження обраної теми кваліфікаційної роботи.

Метою кваліфікаційної роботи є дослідження особливостей надання соціальних послуг органів місцевого самоврядування.

Задля досягнення поставленої мети було вирішено ряд завдань:

- обґрунтувати сутність та виокремити основні види соціальних послуг;

- визначити порядок надання та оцінки ефективності соціальних послуг органів місцевого самоврядування;
- описати організаційно-функціональну структуру Відділу соціального забезпечення, соціального захисту та охорони здоров'я Городківської сільської ради;
- проаналізувати динаміку надання соціальних послуг досліджуваним органом місцевого самоврядування;
- визначити проблеми та перспективи надання соціальних послуг органами місцевого самоврядування;
- описати особливості використання інноваційних методів надання соціальних послуг на місцевому рівні.

Об'єктом кваліфікаційної роботи є соціальні послуги Відділу соціального забезпечення, соціального захисту та охорони здоров'я Городківської сільської ради.

Предметом дослідження виступає сукупність теоретико-методологічних та нормативних основ процесу надання соціальних послуг на рівні органів місцевого самоврядування.

Написання кваліфікаційної роботи здійснювалося з використанням загальнонаукових і специфічних методів, серед яких аналіз та синтез, узагальнення, аналогія, індукція та дедукція, графічний метод, структурний аналіз. Задля формулювання пропозицій щодо удосконалення механізму надання соціальних послуг у громаді було застосовано метод моделювання.

Апробація результатів дослідження представлена публікацією наукової статті «Соціальні послуги органів місцевого самоврядування» за результатами XII Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції «Актуальні проблеми ефективного соціально-економічного розвитку України: пошук молодих».

В цілому робота містить вступ, три розділи, висновки та пропозиції, перелік використаних джерел та додатки. В роботі використано графічний матеріал, зокрема представлено 20 рисунків та 3 таблиці та 42 найменування літератури.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

1.1. Соціальні послуги: сутність та основні види

В сучасному середовищі нестабільності економічного та соціального життя населення, що супроводжується постійними ризиками для пересічних громадян внаслідок воєнних дій на території України, важливо створити передумови та інструменти захисту населення. Перебуваючи в таких складних умовах постійних моральних та психологічних ризиків, необхідність впровадження заходів щодо запобігання негативного впливу навколишніх проблем та викликів на життя громадян країни, області, громади тощо є безумовною.

Безумовно задля підтримки населення в складних життєвих обставинах важливою є підтримка рідних, близьких та друзів, проте часто такої підтримки недостатньо. В даному контексті важливо створити ефективну систему підтримки громадян провідними фахівцями, які надають соціальні послуги.

Термін «соціальні послуги» досить часто використовується в сучасній літературі та законодавстві. Для розробки ефективного механізму надання соціальних послуг, визначимо сутність даного поняття.

Офіційний сайт ЮНІСЕФ Україна визначає соціальні послуги як комплекс заходів щодо надання допомоги населенню, члени якого потрапили у складні обставини та не можуть самотійно їх подолати [32].

Сучасна юристка, експерт з прав людини Ганна Дудінська досить влучно трактує поняття «соціальні послуги», пов'язуючи його із терміном вітчизняного законодавства «складні життєві обставини», які, на погляд експерта, можуть виникнути внаслідок складної хвороби, безробіття, інвалідності тощо. Загалом, визначення соціальних послуг даного автора звучить як «дії, що спрямовуються на надання соціальної підтримки внаслідок виникнення складних обставин, а також

мінімізації негативних наслідків та профілактики ймовірності їх виникнення в майбутньому» [19].

Бінківська Т. надає досить ґрунтовне визначення соціальних послуг, які пропонує визначати як дії, що включають сукупність заходів державної влади, організацій, фізичних осіб та органів місцевого самоврядування, які спрямовані на покращення соціального середовища існування конкретних осіб або груп населення [3, с. 4]. Дане визначення більш широке, адже охоплює не лише функції та об'єкти, на які спрямована діяльність щодо надання соціальних послуг, а й суб'єкти, що здійснюють поставлені на них функції, будуючи взаємозв'язки між собою.

Механізм надання соціальних послуг відображає спосіб їх надання та отримання в сучасних умовах господарювання та включає взаємопов'язані види соціальних послуг (рис. 1.1).

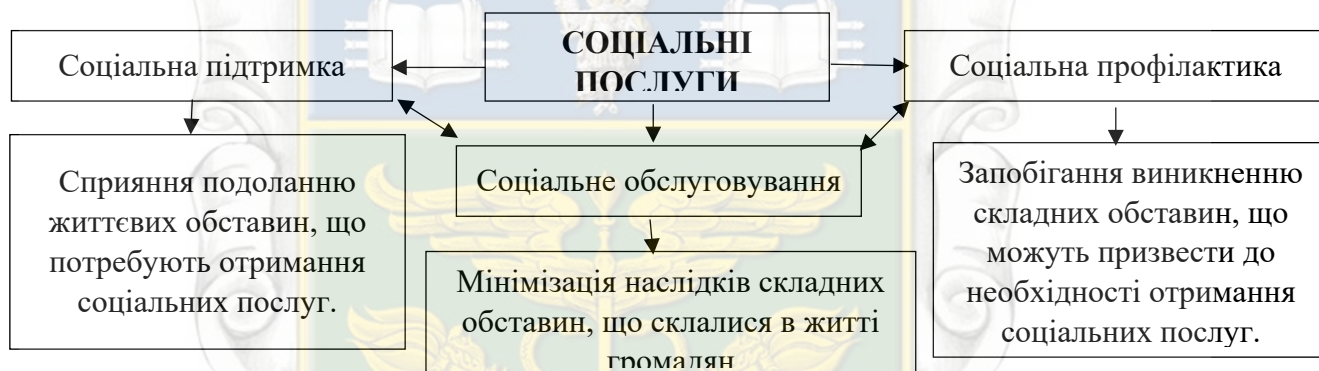

Рисунок 1.1 – Механізм надання соціальних послуг

Джерело: побудовано автором на основі [32, 17, 36]

Варто відмітити, що процесі трактування поняття «соціальні послуги», їх досить часто його ототожнюють із соціальною допомогою, проте, на наше переконання, таке співставлення є помилковим, адже як свідчить міжнародний досвід, надання соціальних послуг є більш широким поняттям, порівняно із соціальною допомогою та дозволяє надавати більш ефективну допомогу тим громадянам, які її потребують.

Крім сучасних вчених та соціальних експертів, важливу роль в еволюції поняття «соціальні послуги» відіграє трактування даного поняття в нормативному

законодавстві. Закон України «Про соціальні послуги» визначає соціальні послуги як «дії, що спрямовані на реалізацію профілактики складних життєвих обставин, їх подолання та мінімізацію впливу наслідків даних обставин на окремих громадян, сімей тощо [21]. Соціальні послуги є відносно новою категорією в сучасній науці, значення якої актуалізувалося із введенням в дію нового Закону 1 січня 2020 року. Зважаючи на посилення негативного впливу кризових явищ в сучасному світі на тлі пандемії, війни в Україні, реалізація соціальних послуг нараз набуває особливої значущості на різних рівнях їх здійснення.

Таблиця 1.1 – Класифікація соціальних послуг в Україні

Ознака	Тип	Характеристика	Приклад
За змістом	Прості	Надання допомоги на не постійній основі	Консультавання, представництво, інформування,
	Комплексні	Надання систематичної допомоги	Супровід, соціальна інтеграція
	Спеціалізовані	Передбачають надання допомоги для конкретних категорій населення	Постраждалими від торгівлі людьми, внутрішньо-переміщеними
	Допоміжні	Передбачають надання «натуральної» допомоги	Одяг, взуття, продукти харчування
Залежно від місця надання	За місцем перебування отримувача	Надання соціальних послуг за місцем проживання отримувача	Догляд, соціальна допомога
	За місцем надавача соціальних послуг	1. <i>Стаціонарно</i> – передбачає постійне перебування отримувача із харчуванням і т.д. 2. <i>Напівстаціонарно</i> – перебування за місцем отримання соціальних послуг протягом певного періоду доби.	Спільне проживання, соціальна інтеграція, надання притулку
	За місцем перебування отримувача	Надання соціальних послуг поза межами проживання отримувача та надавача соціальних послуг, у тому числі на вулиці.	Гуманітарна допомога, переклад жестовою мовою, реабілітація.
Залежно від терміну надання	Екстрені	Невідкладна соціальна допомога	Допомога жертвам насилля
	Постійні	Надання соціальних послуг не менше 1 разу на місяць протягом терміну більше року	Допомога дітям-сиротам, людям з інвалідністю
	Тимчасові	Надаються не менше разу на місяць до 1 року	Реабілітація, соціальний супровід

Джерело: побудовано автором на основі [32, 17, 36]

В процесі дослідження сутності соціальних послуг, для більш конкретної демонстрації їх функціональних особливостей, варто розглянути основні види соціальних послуг, що виділяють сучасні науковці та законодавча база (табл. 1).

Дослідження сутності та видів соціальних послуг потребує більш детальної характеристики окремих соціальних послуг, що реалізуються в межах описаних вище класифікаційних ознак. ЮНІСЕФ досить детально характеризує особливості надання окремих видів соціальних послуг, зокрема для дітей в Україні.

Рисунок 1.2 – Основні види соціальних послуг згідно з класифікацією ЮНІСЕФ

Джерело: побудовано автором на основі [21]

Безумовно, широка різноманітність сучасних соціальних послуг дозволяє їх реалізувати з урахуванням потреб кожного конкретного об'єкта. Проте особливості

надання соціальних послуг залежать також від суб'єктів їх реалізації. Проведемо дослідження ключових суб'єктів надання соціальних послуг.

Рисунок 1.3 – Суб'єкти надання соціальних послуг в Україні

Джерело: побудовано автором на основі [32-36]

З 16 лютого 2023 року в Україні запроваджено загальнодержавний Реєстр надавачів соціальних послуг, що значно полегшує отримувачам процес пошуку суб'єктів, що можуть їм допомогти у вирішенні тієї чи іншої проблеми. Залежно від видів потреб населення, суб'єктами надання соціальних послуг виступають різноманітні установи та організації державного та недержавного рівня, що спеціалізуються на наданні окремих послуг конкретним категоріям населення. Проте узагальнюючим фактором у виборі суб'єкта надання соціальних послуг є його територіальне розміщення. Зважаючи на рівність прав громадян країни, кожна категорія населення має рівні права, проте особливості реалізації даних прав на місцевому та обласному рівні дещо відрізняються. На місцевому рівні органи місцевого самоврядування є безпосередньо відповідальними за уникнення та профілактику виникнення складних життєвих обставин у мешканців громади.

1.2. Порядок надання та оцінки ефективності соціальних послуг органів місцевого самоврядування

Надання соціальних послуг на рівні громади є важливим аспектом реалізації соціальної політики органів місцевого самоврядування. Мешканці громади є основним ресурсом її розвитку. В процесі життєдіяльності в межах окремої місцевості можуть виникати безліч життєвих обставин, що потребують вирішення компетентними органами. Саме тому, в кожній територіальній громаді необхідно створювати спеціальні установи та організації, відділи органів управління, що будуть вирішувати соціальні проблеми, що виникатимуть в громаді.

Ознаки, що характеризують важливість надання соціальних послуг органами місцевого самоврядування:

- питання щодо забезпечення вирішення соціальних проблем та надання соціальних послуг закріплені у вітчизняному законодавстві;
- високий рівень соціального захисту та соціальної підтримки зазвичай збільшує довіру до існуючих у громаді органів місцевого самоврядування, підвищує рівень та якість життя громадян;
- надання соціальних послуг місцевими органами влади відіграє позитивну роль в економічних результатах функціонування громади, адже особи, що отримують соціальну підтримку можуть працювати та опосередковано через сплату податків вносити свій вклад в економічний розвиток громади.

Для забезпечення громадян окремої територіальної громади в її межах створюється система суб'єктів, що можуть надавати соціальні послуги як в межах державного, так і недержавного сектору. Першими кроками щодо реалізації соціальної політики державними органами місцевого самоврядування є утворення в структурі органів місцевої влади певного структурного підрозділу, що забезпечує формування та реалізацію державних програм соціального розвитку та соціальної підтримки, а також центрів надання соціальних послуг в межах територіальної громади.

Таблиця 1.2 – Критерії створення державних органів соціального захисту в територіальних громадах

Назва органу	Критерій (чисельність населення)
Центр надання соціальних послуг	до 20 тисяч жителів
Центр соціальних служб, Територіальний центр соціального обслуговування	від 20 до 50 тисяч жителів
Один Центр соціальних служб, Територіальний центр соціального обслуговування на 20-50 тис. мешканців.	від 50 до 100 тисяч мешканців
Один Центр соціальних служб та один Територіальний центр соціального обслуговування на 50-100 тис. мешканців.	від 100 до 500 тисяч мешканців
Один Центр соціальних служб та один Територіальний центр соціального обслуговування на 250 тис. мешканців.	понад 500 тисяч жителів

Джерело: побудовано автором на основі [5-8]

Надання соціальних послуг в територіальній громаді здійснюється компетентними органами відповідно до потреб громади та компетентностей фахівців. Також важливим елементом надання соціальних послуг в громаді є недержавні органи та суб'єкти господарювання, які діють на території громади. В даному контексті важливими суб'єктами є соціальні підприємства, які частину власного прибутку спрямовують на реалізацію соціальних цілей та надання соціальних послуг.

Волонтерські організації наразі є важливими суб'єктами надання соціальних послуг, особливо в умовах війни. Сьогодні територіальні громади потребують з кожним днем все більше соціальних послуг внаслідок виникнення на фоні воєнного стану внутрішніх міграційних потоків та інтенсивного збільшення внутрішньо переміщених осіб. Соціальна підтримка громадян в нових громадах потребує реалізації інструментів соціальної адаптації. Саме волонтерські організації вирішували з першого дня війни і вирішують досі колосальну кількість проблем внутрішніх переселенців: забезпечують першочергові потреби в найнеобхіднішому, надають соціальні консультації, допомагають в комунікації з місцевими органами місцевого самоврядування тощо.

Визначимо порядок надання соціальних послуг у сучасних територіальних громадах (рис. 1.4).

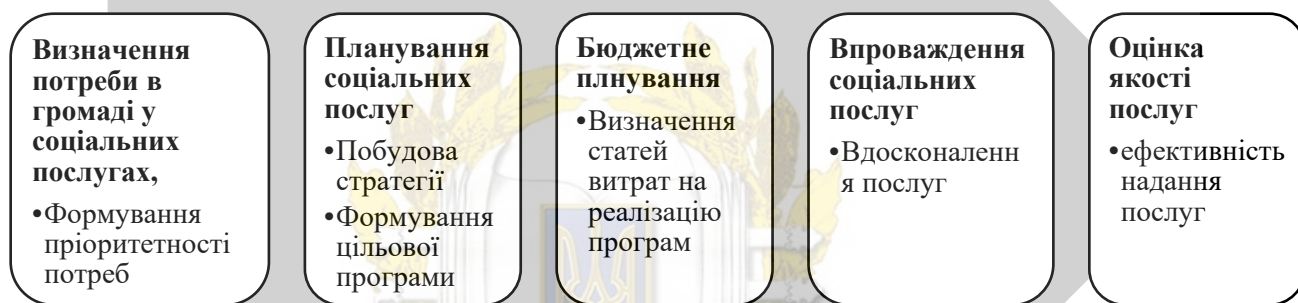

Рисунок 1.4 – Порядок надання соціальних послуг органами місцевого самоврядування

Джерело: побудовано автором на основі [36]

Важливим етапом процесу надання соціальних послуг на місцевому рівні оцінка якості послуг та ефективності їх реалізації. Даний етап дозволяє визначити рівень нівелювання існуючих соціальних проблем, а також зменшення їх негативного впливу на життєдіяльність жителів громади. Станом на сьогодні в Україні діє Постанова КМУ від 1 червня 2020 року «Про затвердження Порядку проведення моніторингу надання та оцінки якості соціальних послуг» [33]. Даний законодавчий акт регламентує основні завдання щодо моніторингу, порядок та основні етапи його здійснення.

Відповідно оцінка якості соціальних послуг здійснюється як всередині громади органами місцевого самоврядування, що називається внутрішньою оцінкою, так і зовнішніми суб'єктами, тобто іншими органами на замовлення органів місцевого самоврядування. Внутрішня та зовнішня оцінка проводиться раз на рік задля моніторингу ступеня задоволення потреб громадян соціальними послугами, що надаються в громаді.

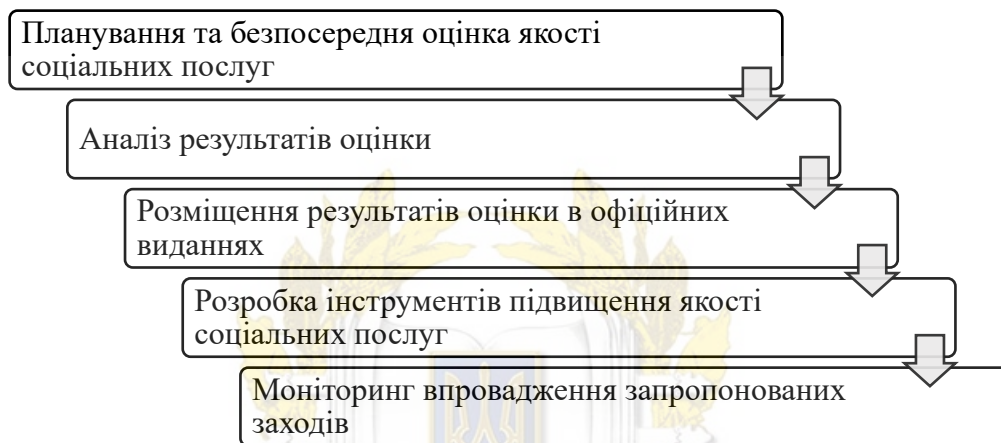

Рисунок 1.5 – Етапи здійснення оцінювання якості соціальних послуг органів місцевого самоврядування

Джерело: побудовано автором на основі [33]

В процесі проведення оцінки якості надання послуг необхідно проаналізувати існуючу інформацію щодо видів соціальних послуг, які можуть отримати мешканці територіальної громади, особливостей надання окремих видів соціальних послуг, а також суб'єктів, що можуть скористатися конкретними видами соціальних послуг.

Таблиця 1.3 – Сучасні методи оцінювання якості соціальних послуг органів місцевого самоврядування

Метод	Інструменти
Опитування отримувачів соціальних послуг	Використання сучасних інформаційних засобів (Google-форми, Google-таблиці), опитування під час прийому в органах соціального захисту, соціологічне опитування на вулицях, використання офіційного сайту Нацсоцслужби із загальнодержавним опитувальником щодо якості надання соціальних послуг.
Спостереження за наданням соціальних послуг	Безпосередня участь в процесі надання соціальних послуг задля спостереження, консультації надавачам та отримувачам соціальних послуг.
Опитування надавачів соціальних послуг	Бесіди із надавачами соціальних послуг щодо комфорту роботи, проблем надання послуг, їх бачення перспектив надання соціальних послуг.
Документація	Вивчення діючої документації щодо особливостей надання соціальних послуг, їх динаміки протягом останніх трьох років, структури, повноважень надавачів та отримувачів соціальних послуг

Джерело: побудовано автором на основі [33]

В процесі надання соціальних послуг важливо проводити аналіз та дослідження якості їх надання з метою покращення у перспективі. В цілому система надання соціальних послуг включає методи діагностики доцільності та ефективності надання соціальних послуг в межах громади на довгостроковий, середньостроковий та короткостроковий періоди. Більш детально методи оцінки соціальних послуг на різні періоди відображено на рис. 1.6.

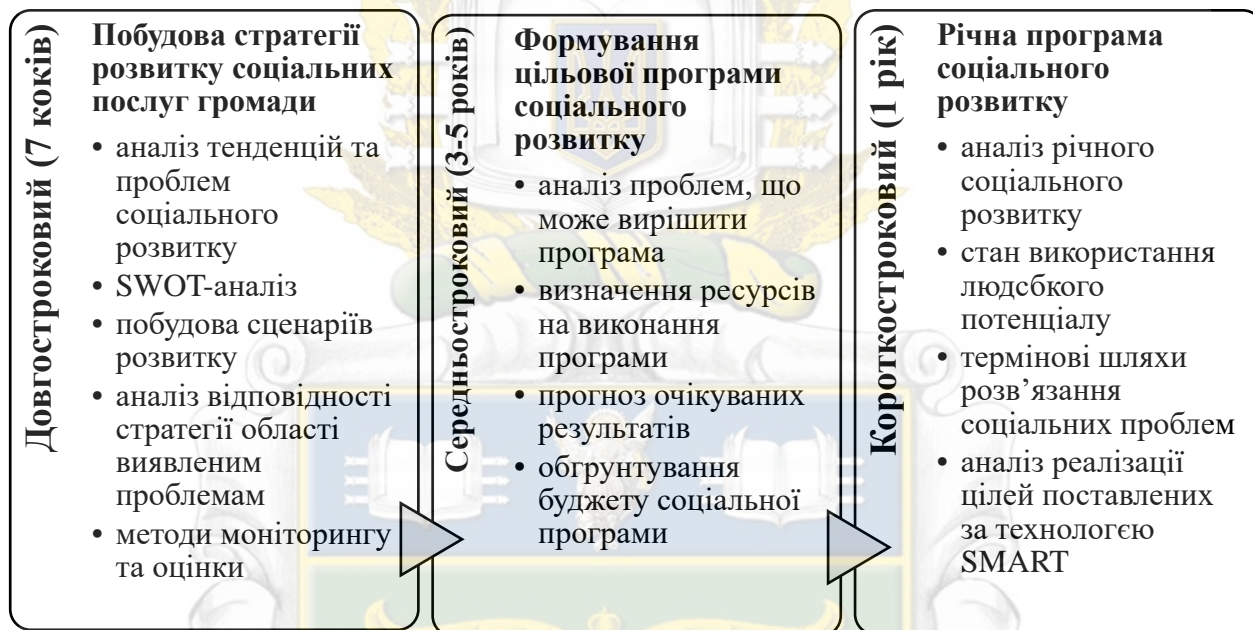

Рисунок 1.6 – Система оцінювання якості надання соціальних послуг в Україні

Джерело: побудовано автором на основі [36]

Таким чином, соціальні послуги є важливим інструментом соціального забезпечення в Україні. Даний вид соціального захисту регламентується вітчизняним законодавством та застосовується як на загальнодержавному рівні, так і на рівні окремих органів місцевого самоврядування. Широка різноманітність соціальних послуг дозволяє оптимізувати процес їх підбору для вирішення конкретної потреби та проблеми мешканців громади. Порядок надання соціальних послуг в громаді не є уніфікованим та залежить як від органу, який функціонує на певній території, так і від конкретних потреб населення. Оцінка якості соціальних послуг є важливим інструментом соціальної політики держави та органів та місцевого самоврядування та здійснюється нормативно затвердженими методами на чітко визначений період.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ ВІДДІЛУ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ТА ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я ГОРОДКІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ РАДИ

2.1. Організаційно-функціональна характеристика ВІДДІЛУ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ТА ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я ГОРОДКІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ РАДИ

Створення відділів, спеціальних органів соціального захисту при органах місцевого самоврядування є важливим інструментом вирішення соціальних проблем в межах громади. В невеликих за чисельністю громадах дуже часто створюються відділи соціального захисту та соціального забезпечення, прикладом якого може бути аналогічний орган при Городківській сільській раді. Даний відділ є самостійною юридичною особою згідно публічного права, проте підпорядковується сільській раді відповідно до його визначених функціональних обов'язків.

В межах сільської ради чисельність працівників відділу соціального забезпечення складає лише три особи (рис. 2.1).

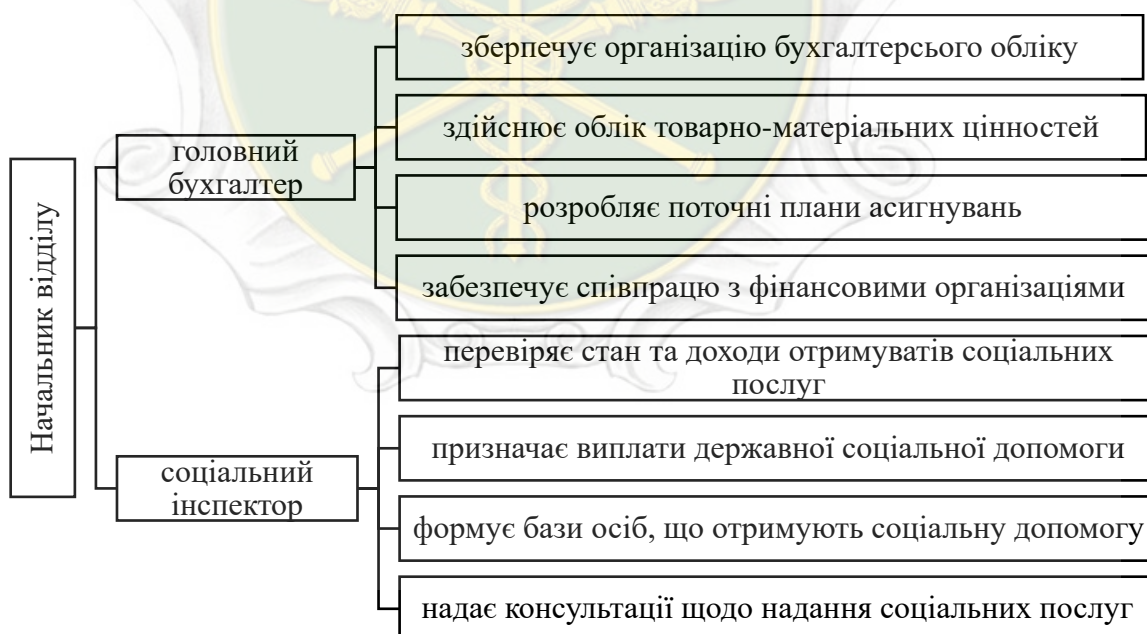

Рисунок 2.1 – Організаційно-функціональна структура досліджуваного органу

Як помітно на рисунку 2.1 відділ соціального захисту населення Городківської сільської ради очолює начальник, який здійснює керівництво та контроль за виконанням обов'язків працівників відділу, керує належним виконанням трудової дисципліни, розробляє посадові інструкції іншим працівникам відділу. Начальник безпосередньо підпорядковується сільському голові та звітує йому про роботу відділу.

В процесі функціонування відділу соціального захисту населення при сільській раді важливе місце відіграють працівники, які безпосередньо займаються вирішенням соціальних проблем конкретних громадян. Головний бухгалтер, що є працівником відділу соціального захисту займається чи не найважливішими фінансовими питаннями щодо надання соціальних послуг: розробляє плани асигнувань, формує бюджет фінансування конкретних програм соціального забезпечення.

Виконавчу функцію щодо надання соціальних послуг у Відділі соціального забезпечення, соціального захисту та охорони здоров'я Городківської сільської ради здійснює соціальний інспектор, який безпосередньо співпрацює з різними категоріями населення, визначає ключові потреби громадян, пропонує інструменти подолання соціальних проблем, а також бере участь у формуванні стратегії розвитку органу місцевого самоврядування в сфері соціального захисту. Керуючись чинним законодавством, соціальний інспектор безпосередньо перевіряє умови проживання, рівень доходів перспективних отримувачів соціальних послуг, а також вирішує доцільність надання певної соціальної допомоги конкретному мешканцю громади.

Співпрацюючи в межах відносно малого за штатним розписом органу місцевого самоврядування, Городківська сільська рада дозволяє вирішити соціальні проблеми мешканців громади надаючи різні види соціальних послуг, що включають консультації, фінансову допомогу, соціальний супровід, піклування, соціальну адаптацію тощо. Сьогодні в умовах прийому біженців із окупованих територій та територій України, де ведуться активні бойові дії, даний відділ набуває особливої актуальності в функціонуванні органу місцевого самоврядування.

Проведемо аналіз здійснюваних функцій та поставлених завдань перед досліджуваним відділом соціального захисту.

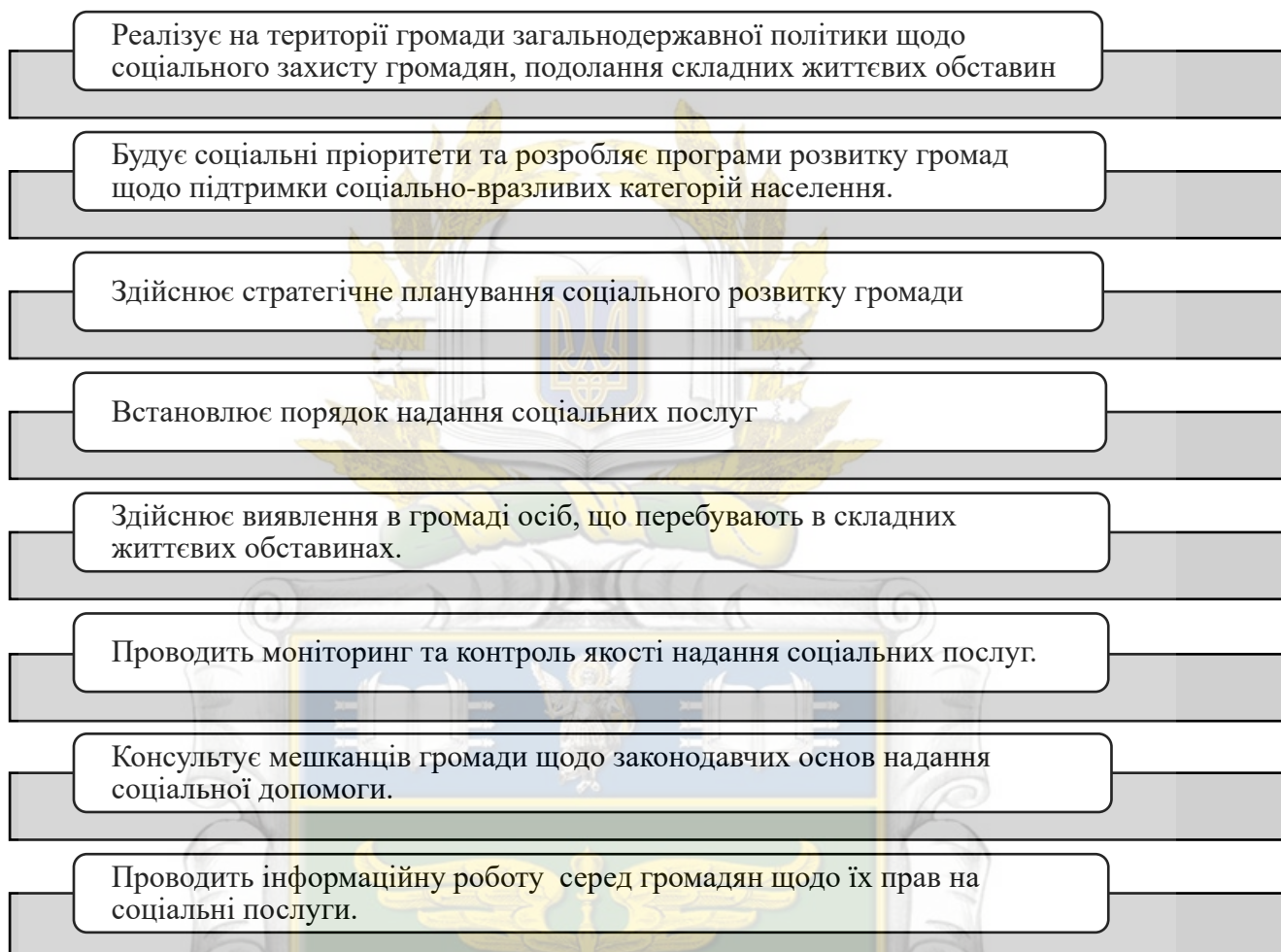

Рисунок 2.2 – Основні завдання та функції Відділу соціального забезпечення, соціального захисту та охорони здоров'я Городківської сільської ради

Джерело: побудовано автором на основі [31]

Досліджуваний орган соціального захисту був створений 15 грудня 2020 року рішенням сесії Городківської сільської ради Тульчинського району Вінницької області в результаті впровадження реформи децентралізації, тому даний орган є відносно новим та функціонує більше 2 років.

Відповідно, для функціонування відділу соціального захисту населення Городківської громади виділяються кошти із спеціального фонду місцевого бюджету. Динаміку обсягу фінансування відділу відображено на рис. 2.3.

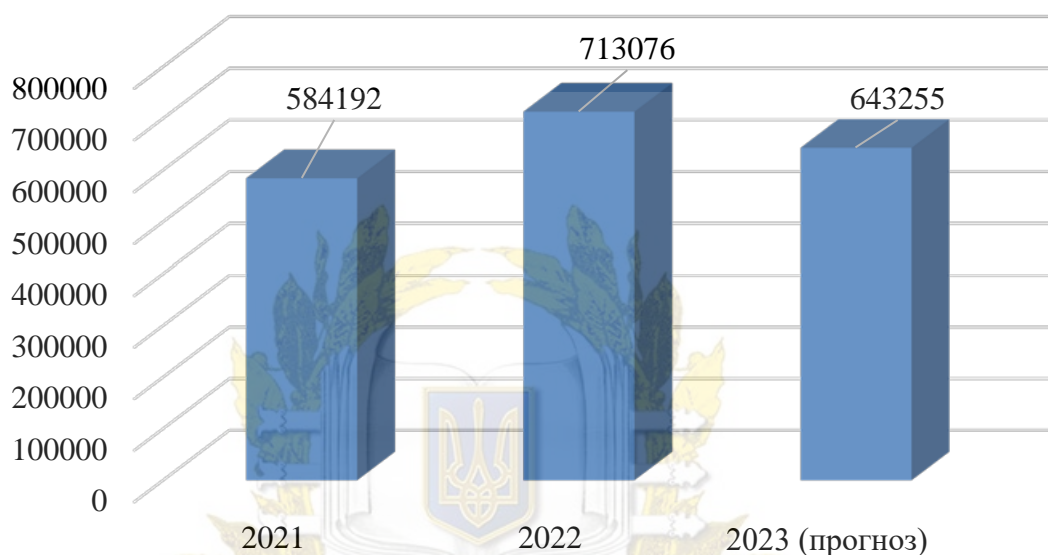

Рисунок 2.3 – Динаміка обсягу фінансування Відділу соціального забезпечення
Городківської сільської ради

Джерело: побудовано автором на основі фінансової звітності

Як свідчить аналіз, обсяг фінансування Відділу соціального забезпечення Городківської сільської ради у 2022 році зріс на 22,06 % порівняно з попереднім роком. Проте, згідно із прогнозним показником фінансового відділу, на 2023 рік даний показник зменшиться на 9,79 % порівняно із 2022 роком. Зазначений спад пов'язаний із оптимізацією використанні бюджетних коштів для фінансування операційної діяльності юридичної особи.

Таким чином, при органах місцевого самоврядування створюють відділи, що забезпечують соціальний захист населенню територіальної громади та підвищують якість життя населення громади. Діючий орган у складі Городківської сільської ради діє з 2021 року та ефективно виконує поставлені на нього функції: виявлення соціальних проблем у громаді, а також пошуку шляхів їх швидкого подолання. Для оцінки ефективності роботи відділу соціального забезпечення Городківської сільської ради необхідно провести аналіз динаміки обсягу наданих соціальних послуг мешканцям громади.

2.2. Динаміка надання соціальних послуг органом місцевого самоврядування

Про особливості та ефективність роботи відділу соціального забезпечення органу місцевого самоврядування можуть свідчити результати аналізу динаміки витрат коштів державного та місцевого бюджету на окремі програми допомоги населенню, що потребує соціального захисту. Рівень витрат на окремі потреби свідчатиме про участь соціальних послуг у житті громади та їх майбутній вплив на економічний та соціальний добробут громади.

З огляду на вищезазначене, проведемо аналіз динаміки граничних показників видатків бюджету на 2021-2023 (прогноз) роки відповідно до звітності органу місцевого самоврядування.

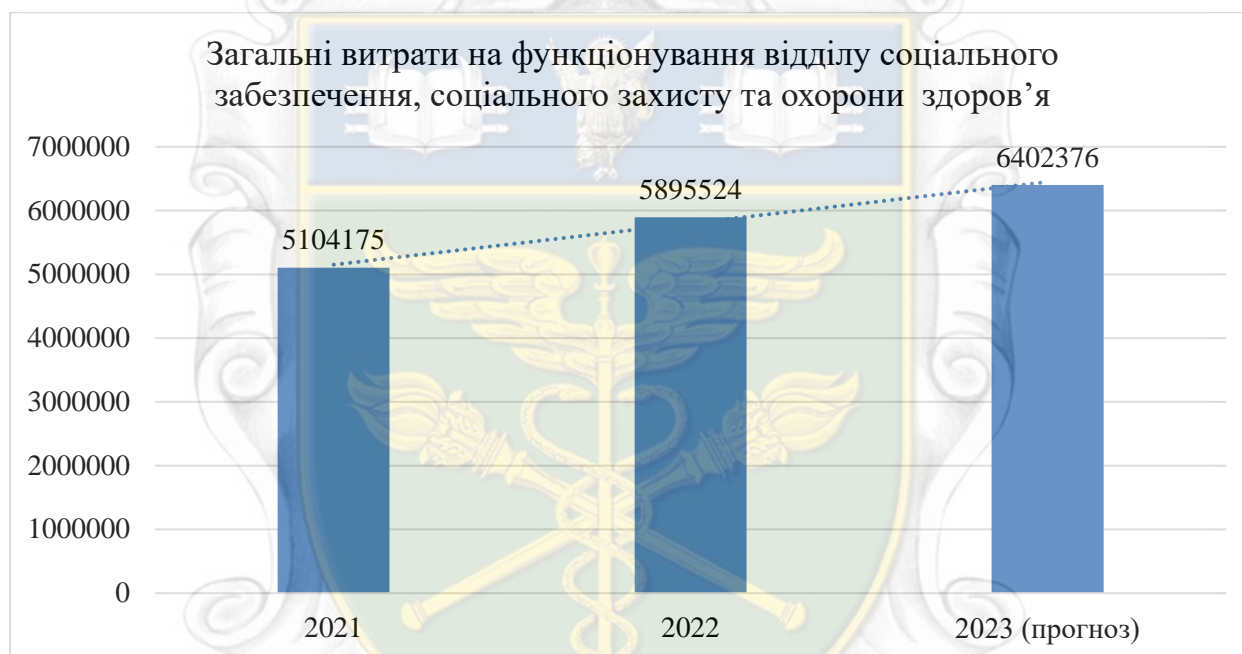

Рисунок 2.4 – Динаміка загальних витрат на функціонування відділу соціального забезпечення Городківської сільської ради

Джерело: побудовано автором на основі фінансової звітності

Як помітно на графіку, протягом періоду функціонування відділу загальні витрати на його функціонування постійно зростають, зокрема у 2022 році даний показник збільшився на 15,5 % порівняно з попереднім роком та у 2023 році відділом прогнозується також зростання витрат на соціальні послуги Городківської

сільської ради. Дана тенденція свідчить про розширення діяльності досліджуваного відділу органу місцевого самоврядування та спектру його послуг. Для більш детального дослідження динаміки надання соціальних послуг відділом, проведемо аналіз динаміки витрат у розрізі окремих статей витрат.

Таблиця 2.1 – Динаміка основних видів витрат на діяльність відділу соціального забезпечення Городківської сільської ради у 2021-2023 рр., грн.

Стаття витрат	Роки			Абсолютне відхилення		Відносне відхилення	
	2021	2022	2023 (прогноз)	2022/ 2021	2022/ 2023	2022/ 2021	2022/ 2023
Загальні витрати на функціонування відділу	5104175	5895524	6402376	791349	506852	15,50	8,60
Керівництво та управління	821032	853684	933146	32652	79462	3,98	9,31
Надання пільг з оплати послуг зв'язку	2813	1330	1400	-1483	70	-52,72	5,26
Витрати на пільговий проїзд автомобільним транспортом	65770	62400	65707	-3370	3307	-5,12	5,30
Витрати на пільговий проїзд залізничним транспортом	75500	37750	39750	-37750	2000	-50,00	5,30
Витрати на поховання УБД та осіб з інвалідністю внаслідок війни	29030	29125	32240	95	3115	0,33	10,70
Забезпечення громадян, які не здатні до самообслуговування у зв'язку з інвалідністю, похилим віком, хворобою	3361360	0	0	-3361360	0	-100	0
Надання соціальних гарантій фізичним особам, які надають соціальні послуги особам, які потребують допомоги	284700	406800	439945	122100	33145	42,89	8,15
Компенсації особам з інвалідністю на бензин	5600	0	0	-5600	0	-100	0
Забезпечення діяльності інших закладів у сфері соціального захисту	0	3880900	4233603	3880900	352703	100	9,09
Інші заходи у сфері соціального захисту та соціального забезпечення	458370	623535	656585	165165	33050	36,03	5,30

Джерело: побудовано автором на основі фінансової звітності

Протягом існування відділу відбулися помітні зміни в динаміці окремих показників витрат на здійснення соціальних послуг. У 2022 році загальні витрати зростали, що відбулося за рахунок збільшення виділених коштів на надання соціальних гарантій фізичним особам, які надають соціальні послуги особам, які потребують допомоги на 42,89 %, а також введення до статей витрат забезпечення діяльності інших закладів у сфері соціального захисту. Зменшення спостерігалися по статті витрат на надання пільг з оплати послуг зв'язку (-52,72 %), витрат на пільговий проїзд автомобільним та залізничним транспортом, на -5,12 % та -50 % відповідно. Також у 2022 році відбулася ліквідація витрат на забезпечення громадян, які не здатні до самообслуговування у зв'язку з інвалідністю, похилим віком, хворобою (-100%) і переорієнтація даних коштів на статтю надання соціальних гарантій фізичним особам, які надають соціальні послуги особам, які потребують допомоги (+42,89 %).

Згідно з прогнозом відділу у 2023 році загальні витрати на фінансування потреб щодо надання соціальних послуг зростуть на 8,6 %. Найбільший приріст витрат передбачається на статтю витрат на поховання УБД та осіб з інвалідністю внаслідок війни (+10,7 %). Зазначена тенденція зумовлена продовженням ведення військових дій на території України, що призводить до втрат українських військових.

Помітні зміни також відбулися у структурі витрат на надання соціальних послуг протягом окремого року (рис. 2.5). Зокрема, у 2021 році в структурі витрат відділу соціального забезпечення Городківської сільської ради переважали витрати на забезпечення громадян, що не здатні до самообслуговування у зв'язку з інвалідністю, похилим віком, хворобою тощо, тоді як у 2022 році та в прогнозованому 2023 році дані витрати помітно зменшилися, натомість зросли витрати на надання соціальних гарантій фізичним особам, які надають соціальні послуги особам, які потребують допомоги. Фактично, кошти будуть надаватися тим фізичним особам, які взяли на себе зобов'язання піклуватися про осіб, які не можуть самостійно себе обслуговувати, відповідно їм потребують допомоги в купівлі необхідних їм речей.

У 2022 та прогнозованому 2023 році в структурі витрат переважають забезпечення діяльності інших закладів у сфері соціального захисту, що є цілком зрозумілим на фоні діяльності великої кількості благодійних організацій та інших соціальних організацій в межах територіальних громад, особливо в умовах війни.

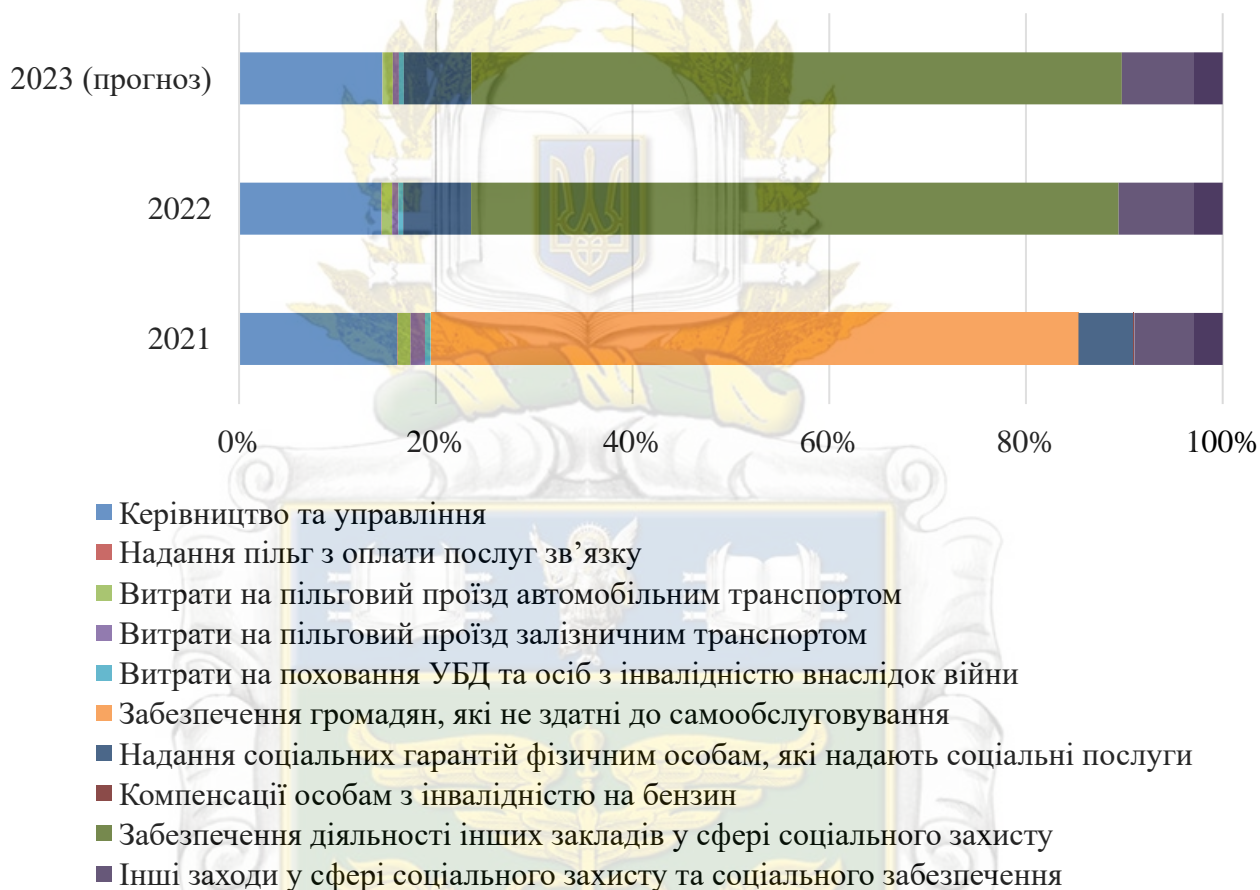

Рисунок 2.5 – Структура витрат на діяльність відділу соціального забезпечення
Городківської сільської ради у 2021-2023 рр., %

Джерело: побудовано автором на основі фінансової звітності

З метою аналізу ефективності фактичного надання соціальних послуг відповідно до затверджених витрат на реалізацію соціальних програм досліджуваної територіальної громади розглянемо структуру кількості одержувачів соціальних послуг в розрізі їх категорій у 2022 році та визначимо ступінь виконання затвердженої бюджетної програми (рис. 2.6).

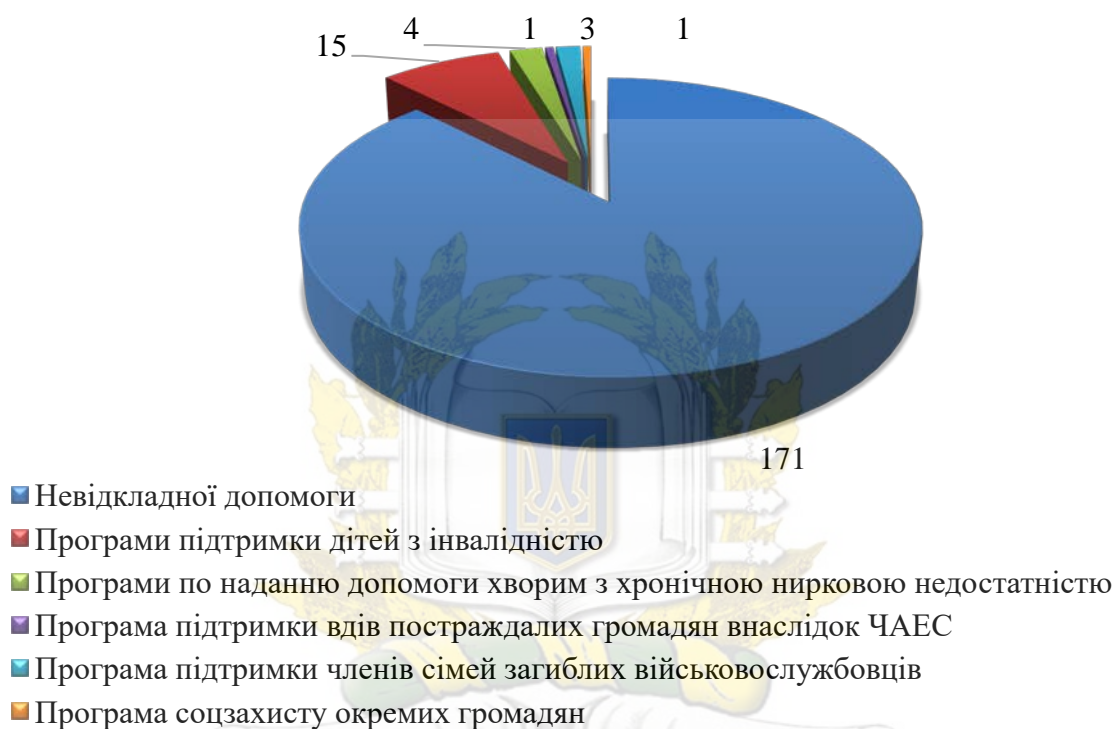

Рисунок 2.6 – Структура одержувачів соціальних відділу соціального забезпечення Городківської сільської ради за категоріями програм у 2022 році, осіб

Джерело: побудовано автором на основі фінансової звітності

В результаті проведеного дослідження було виявлено, що у 2022 році відділом соціального захисту населення Городківської сільської ради було надано соціальну допомогу 195 мешканцям, що відносяться до окремих категорій, що потребують соціального захисту, зокрема 171 – соціальні послуги невідкладної допомоги громадянам, у яких раптово виникли складні обставини, 15 – в рамках реалізації програми підтримки дітей з інвалідністю, 4 – мешканцям громади, що мають ниркові хвороби та потребують програмного гемодіалізу тощо. Відсоток виконання плану соціальних послуг становить 98,63 %, що спричинено тим фактом, що не всі громадяни звернулися за допомогою до відділу соціального забезпечення.

Одним із критеріїв ефективності роботи відділу соціального забезпечення є аналіз середнього розміру соціальних послуг та соціальних виплат, що надаються громадянам для подолання конкретного випадку складних життєвих обставин.

Проведемо аналіз динаміки середніх розмірів витрат на соціальну допомогу різним категоріям населення (рис. 2.7).

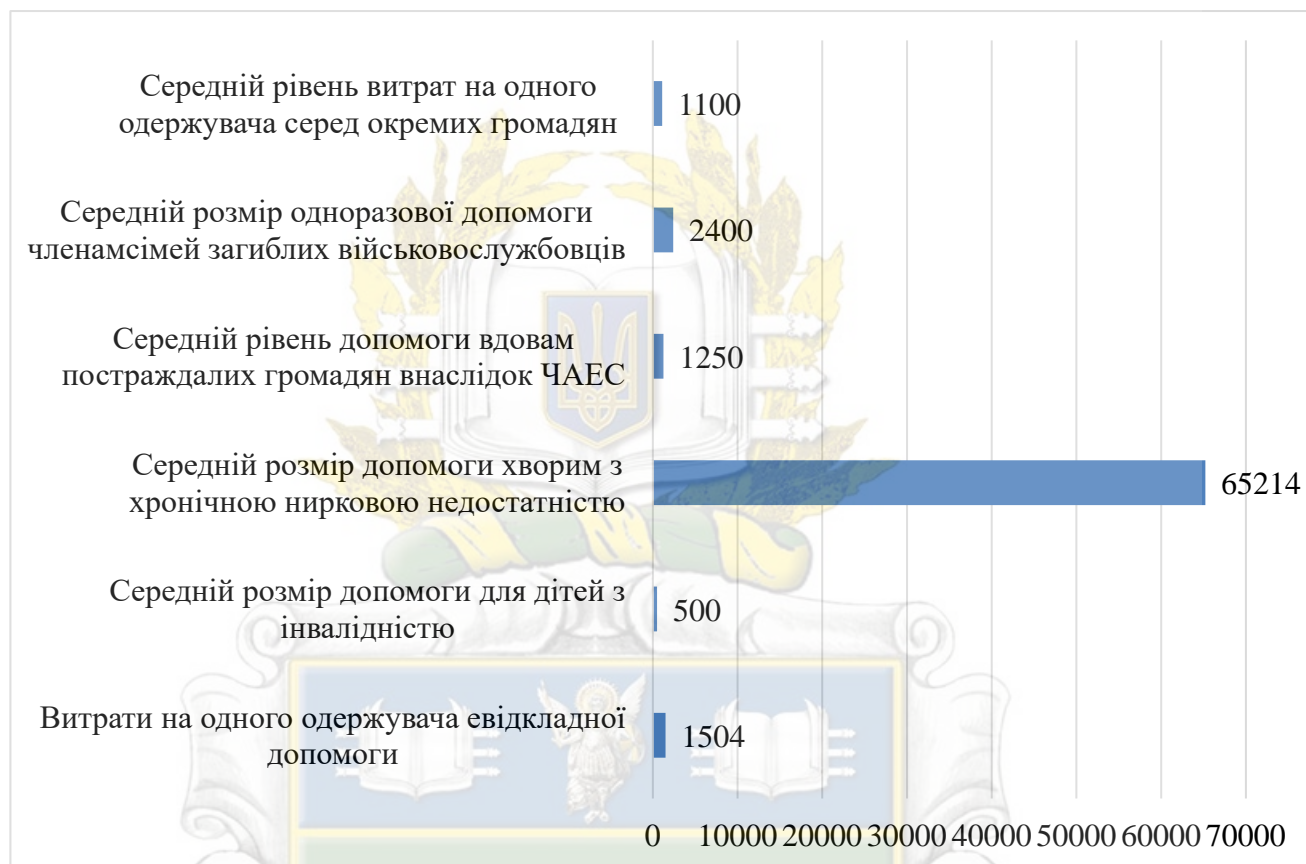

Рисунок 2.7 – Середній обсяг соціальних виплат відділу соціального забезпечення Городківської сільської ради у 2022 році, грн.

Джерело: побудовано автором на основі фінансової звітності

Як видно із рисунка, найвищим рівнем витрат характеризується середній розмір допомоги хворим з хронічною нирковою недостатністю, що становить 65214 грн., відповідно найменшим є показник середнього розміру допомоги для дітей з інвалідністю.

Важливим показником ефективності роботи відділу соціального забезпечення органу місцевого самоврядування є результативність роботи працівників, що характеризує установу як суспільно корисну структуру. Проведемо дослідження кількості звернень на одного працівника відділу соціального забезпечення Городківської сільської ради у 2021-2023 рр. Із результатів аналізу помітно необхідність та актуальність існування даного органу в структурі органів місцевого

самоврядування, оскільки кількість звернень на одного працівника протягом досліджуваного періоду постійно зростає.

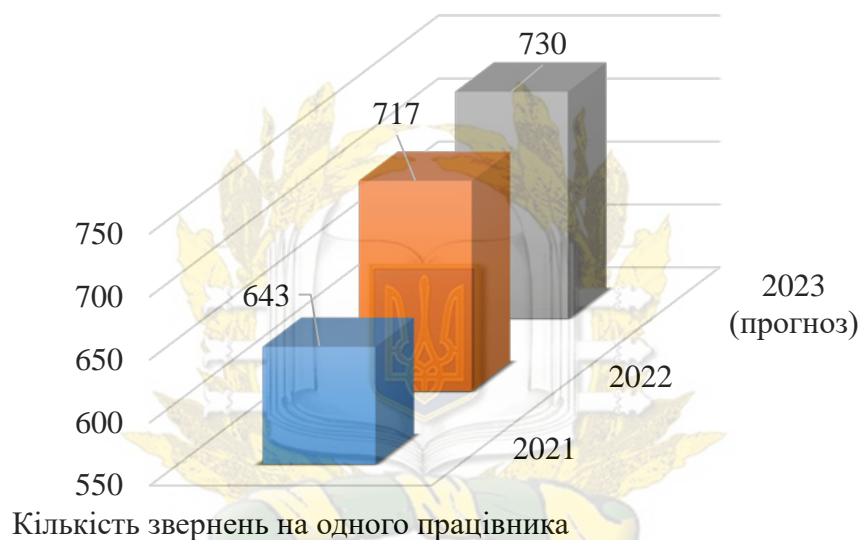

Рисунок 2.8 – Кількість звернень на одного працівника відділу соціального забезпечення Городківської сільської ради у 2021-2023 рр., шт.

Джерело: побудовано автором на основі фінансової звітності

Позитивним моментом в даному контексті є те, що протягом досліджуваного періоду усі звернення до відділу були повністю опрацьовані, а саме у 2021 та 2022 році, що свідчить про ефективність його роботи. Проте подальша тенденція до зростання даного показника свідчатиме про необхідність розширення штату відділу соціального забезпечення Городківської сільської ради.

Таким чином, відділ соціального забезпечення, соціального захисту та охорони здоров'я Городківської сільської ради є відносно новим в структурі місцевого органу самоврядування та налічує лише 3 працівники, проте має потенціал для розвитку враховуючи сучасні складні обставини життя окремих категорій населення, зростання запитів на соціальні послуги на місцевому рівні у зв'язку зі зростанням кількості ВПО та необхідністю нівелювання інших соціальних наслідків воєнного стану в Україні. Зростаюча динаміка витрат на соціальні послуги в громаді свідчить про підвищення рівня соціального захисту населення в Городківській громаді.

РОЗДІЛ 3

ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМКИ ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ НАДАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

3.1. Проблеми та перспективи надання соціальних послуг органами місцевого самоврядування

Надання соціальних послуг є важливим пріоритетом розвитку територіальної громади. В процесі реформування системи місцевого самоврядування, впровадження децентралізації, що зумовила фактично перебудову системи надання соціальних послуг на місцевому рівні, соціальний захист набуває все нових рис та характеристик, проте даний процес супроводжується також новими викликами. Проблеми зумовлені проміжним етапом перебудови системи місцевого самоврядування лише посилилися внаслідок воєнних дій на території України.

В контексті децентралізації безумовно виникли ризики в роботі системи соціального захисту, зокрема з точки зору його фінансового забезпечення, адже всі потреби після реформування поклалися виключно на місцевий бюджет, а також в процесі розподілу всіх обов'язків щодо реалізації соціальних послуг на досить вузьке коло працівників. Визначимо ключові ризики, що створилися в процесі реформи децентралізації та з якими Україна ввійшла у стан війни (рис. 3.1).

Ризики реформи децентралізації для соціальних послуг громади
<ul style="list-style-type: none"> • Переорієнтація системи фінансування з безпосередньо виділення коштів на соціальний захист на місцевий рівень фінансування. • Невідповідність створених органів надання соціальних послуг потребам громад. • Відсутність певних чітких механізмів виявлення та попередження ризиків в сфері соціального захисту. • Часто суб'єктивно функціонуванню органів соціального захисту надавалося менше уваги, ніж іншим установам (медичним, освітнім тощо). • Відчутність чіткого механізму організації система надання соціальних послуг чкрез рекомендаційний характер виконання повноважень. • фрагментарний характер надання соціальних послуг окремими громадами.

Рисунок 3.1 – Ризики реформи децентралізації для соціальних послуг громади в Україні [14]

Городківська громада територіально розміщена в центральній частині України, яка в процесі боротьби з окупантами стала поряд із західною Україною осередком прийому біженців, які потребують соціальних послуг. Варто відмітити, що громадяни, які перебували в складному становищі ще до війни, менш стійкі до виникнення різноманітних зовнішніх криз. Тому розробка дієвої системи надання соціальних послуг є важливим пріоритетом розвитку соціального захисту населення в умовах війни.

У зв'язку зі збільшенням кількості населення, що потребує отримання соціальних послуг, зокрема ВПО, які потребують екстреної допомоги, перед кожною українською громадою постала низка викликів щодо необхідності надання нових видів соціальних послуг чи удосконалення існуючих. Згідно чинного законодавства, органи місцевого самоврядування можуть самостійно приймати рішення щодо надання чи ненадання соціальних послуг певним категоріями населення. Оскільки в Городківській громаді працює у відділі соціального забезпечення лише три працівники, а даному контексті громада зіткнулася з низкою проблем (рис. 3.2).

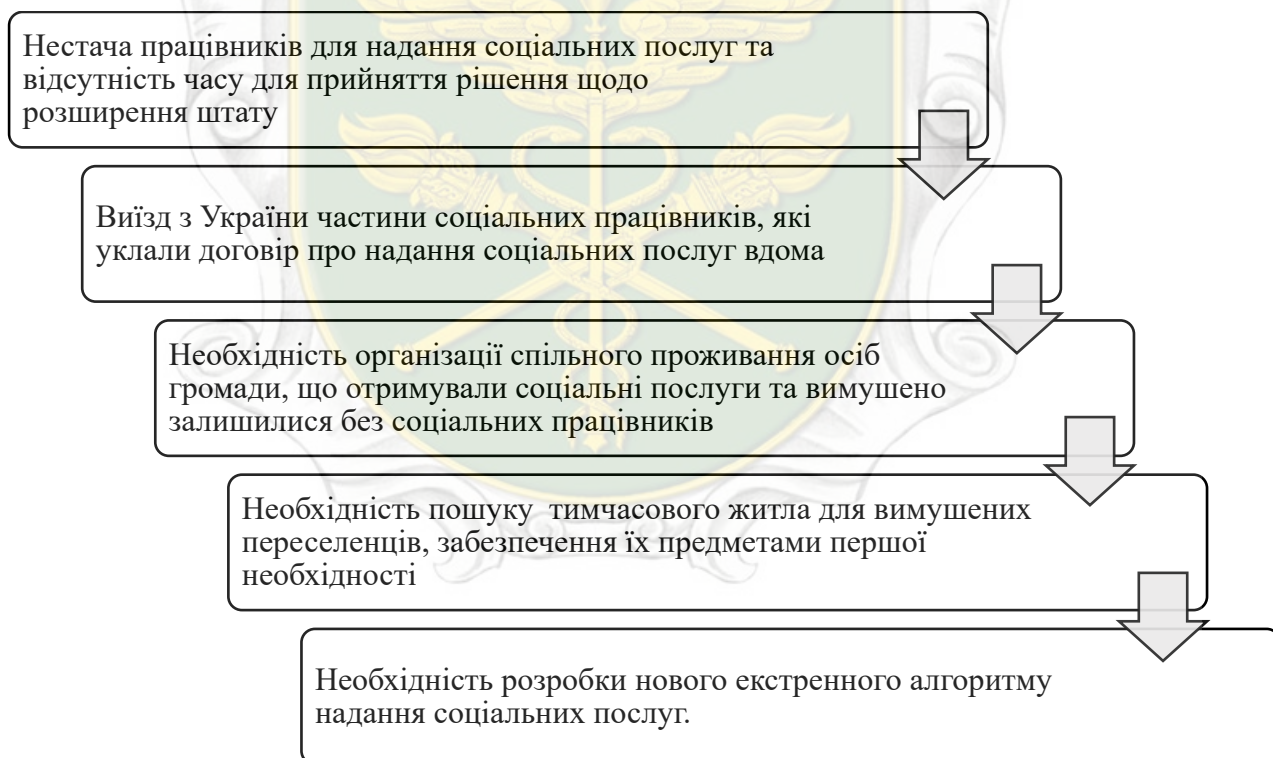

Рисунок 3.2 – Перелік ключових викликів для системи надання соціальних послуг Городківської сільської ради під час війни

Варто відмітити, що під час війни згідно чинного законодавства соціальні послуги під час війни можливо отримати за місцем звернення, що не співпадає з місцем реєстрації. В умовах воєнного стану органи місцевого самоврядування приймають рішення про надання соціальних послуг, зокрема надання притулку, консультування, догляду тощо самостійно. Отже, виникла необхідність фіксування населення, яке навіть транзитом зупинялося в Городківській громаді.

В даному контексті важливе місце відіграли місцеві волонтери, які на громадських засадах допомагали працювати органам місцевого самоврядування. Проте даний вид співпраці в умовах війни не був офіційно зареєстрованим та ефективно побудованим, адже на це потрібен був час, якого, як ми пам'ятаємо ні в кого не було. Тому важливою перепорою ефективного та швидкого надання соціальних послуг був вузький спектр соціальних видатків та малий штат працівників відділу соціального забезпечення.

Волонтерська діяльність в умовах війни стала головним джерелом допомоги особам, що перебувають в складних життєвих обставинах, адже відділ соціального захисту не мав необхідних ресурсів на забезпечення усіх соціальних потреб. Співпраця з волонтерськими організаціями, на наш погляд, є важливою перспективою розвитку соціального забезпечення місцевого самоврядування на договірних засадах задля забезпечення законності даного процесу.

Станом на сьогодні згідно із Положенням про функціонування відділу соціального захисту Городківської сільської ради, відділ в процесі виконання поставлених на нього функцій співпрацює з іншими структурними одиницями сільської ради, а також іншими органами місцевого самоврядування, управлінням соціального захисту районної адміністрації, місцевим Пенсійним фондом, тобто державними установами, що мають відношення до надання соціальних послуг. Пропозиція узаконення співпраці з волонтерськими організаціями дозволить визначити права, обов'язки двох співпрацюючих сторін, а також врегулювати особливості їх спільної роботи

Зважаючи на існуючі соціальні потреби, необхідність надання соціальних послуг внутрішньо переміщеним особам, зростає необхідність не лише співпраці відділу соціального забезпечення з іншими суб'єктами, що виконують соціальні функції, а й удосконалити внутрішню роботу відділу.

З огляду на необхідність удосконалення роботи Відділу соціального забезпечення Городківської сільської ради, відобразимо рекомендації на рис. 3.3.

Рисунок 3.3 – Рекомендації щодо удосконалення системи надання соціальних послуг Відділу соціального забезпечення Городківської сільської ради

Таким чином, враховуючи сучасні виклики зумовлені воєнним станом на території України, веденням активних бойових дій на східній частині України, велика кількість населення була вимушена переселитися у безпечні регіони країни, що призвело до зростання попиту на соціальні послуги. Городківська громада розташована у центральній частині України, отже стала притулком для великої кількості не лише транзитних внутрішньо переміщених осіб, а й тих, які залишилися на постійне проживання. Зважаючи на зростання попиту на соціальні послуги громади необхідно удосконалити систему їх надання, розширити співпрацю з волонтерськими організаціями, а також розширити спектр надання соціальних послуг через інноваційні методи їх реалізації.

3.2. Використання інноваційних методів надання соціальних послуг на місцевому рівні

Запропоновані вище методи удосконалення системи надання соціальних послуг необхідно реалізовувати застосовуючи конкретні інструменти моделі розвитку. Зважаючи на високу увагу до системи надання соціальних послуг в Україні на тлі виконання вимог ЄС в сфері соціального захисту населення в процесі євроінтеграції України, удосконалення системи соціальних послуг місцевих органів самоврядування повинно здійснюватися ґрунтуючись на принципах ЄС щодо надання соціальних послуг.

В даному контексті важливим елементом виступає фінансова модель щодо забезпечення коштами системи надання соціальних послуг. Запропонована вище пропозиція щодо більш тісної та нормативно забезпеченої взаємодії Гордківської сільської ради із місцевими волонтерськими організаціями в тому числі стосується і системи фінансування соціальних послуг в громаді. З часів створення відділу соціального захисту, всі витрати на фінансування соціальних послуг покривалися за рахунок місцевого бюджету. Ми ж пропонуємо впровадити систему спільного фінансування із різного роду благодійними та волонтерськими організаціями, що допоможе розширити перелік соціальних послуг та удосконалити їх якість.

Важливе місце у фінансуванні та наданні соціальних послуг громади відіграють нефінансові організації, зокрема фізичні особи підприємці, юридичні особи, які ведуть соціально відповідальний бізнес, а також благодійні організації, що можуть профінансувати окремі соціальні ініціативи.

В процесі реалізації запропонованих рекомендацій щодо удосконалення системи надання соціальних послуг важливо застосовувати сучасні підходи до моніторингу необхідності надання соціальних послуг та формування потреби у конкретних соціальних послугах в громаді. Задля автоматизації та полегшення даного процесу пропонуємо здійснювати моніторинг шляхом створення електронних опитувальників мешканців щодо потреби у соціальних послугах

(google форми, google таблиці тощо), що допоможе не лише автоматизувати та полегшити процес моніторингу, а й аналізу його результатів.

Задля реалізації пропозиції щодо покращення системи інформування громадян про перелік соціальних послуг в громаді та їх надавачів пропонуємо застосовувати такий інноваційний інструмент як інтерактивна карта соціальних послуг, що допоможе полегшити процес пошуку місць та надавачів соціальних послуг, зокрема й для переселенців, які не знайомі з місцевістю громади. Практичну реалізацію даної ініціативи можливо здійснити використовуючи можливості Google Map.

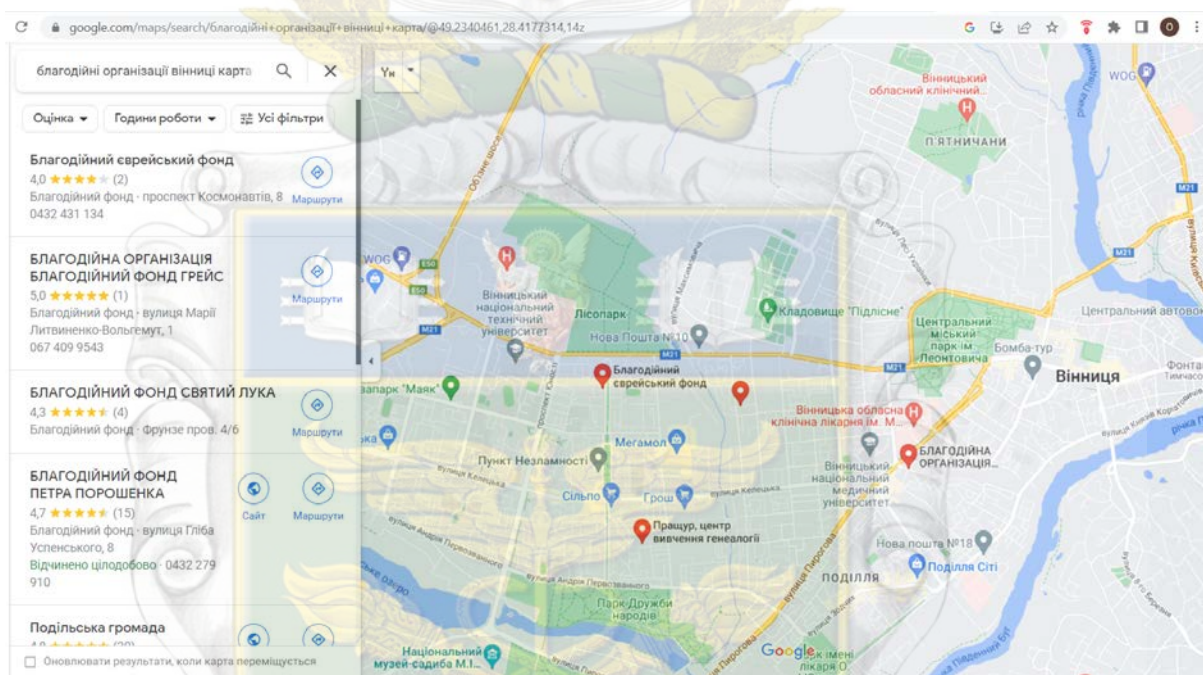

Рисунок 3.4 – Приклад картування громади в м. Вінниця

Сформувавши інтерактивну карту, які міститиме заклади освіти, охорони здоров'я, соціальні установи, благодійні установи, волонтерські організації та розмістивши їх контакти процес інформування громади значно покращиться. Безумовно, посилання на карту можна розмістити в групах мешканців з міркувань безпеки та у органах місцевого самоврядування створивши QR-код цього посилання, що полегшить роботу соціальних працівників, які витрачають багато часу на пояснення як доїхати до того чи іншого закладу.

Важливо також здійснювати реєстр надавачів та отримувачів соціальних послуг в громаді, особливо під час війни, коли, згідно чинного законодавства, отримувачами можуть бути не лише зареєстровані на території громади мешканці, а й ті, що тимчасово проживають у громаді. Реєстр можливо здійснювати в онлайн форматі при формуванні запиту на отримання соціальних послуг приєднавши до реєстру і недержавних надавачів соціальних послуг.

В будь-якому соціальному чи економічному процесі важливе місце займає система оцінки якості надання соціальних послуг, адже від її результативності залежить ефективність та можливість удосконалення соціальних послуг в громаді у перспективі. На наш погляд, найбільш доцільним в даному контексті є використання невеликої анкети сформованої в google формі щодо задоволення отримувачем соціальної послуги одразу після її надання. Адже саме після отримання послуги людина найбільш точно розуміє рівень виконання її потреб. Дані такого аналізу зберігатимуться на google диску та можливо провести їх аналіз в певний період часу, для прикладу раз в рік чи раз в пів року.

Рисунок 3.5 – Удосконалений механізм надання соціальних послуг для Відділу у соціального забезпечення Городківської сільської ради

Таким чином, надання соціальних послуг в територіальній громаді є одним із основоположних елементів системи надання соціальних послуг в країні. В сучасних умовах воєнних дій в Україні необхідність надання соціальних послуг стрімко зростає, що зумовлює необхідність удосконалення традиційних механізмів надання соціальних послуг. Існуючі в Україні інструменти надання соціальних послуг зазнали реформування внаслідок впровадження децентралізації, що й зумовило створення нового органу соціального забезпечення при Городківській сільській раді – Відділу соціального забезпечення, соціального захисту та охорони здоров'я.

Наразі, важливо розуміти, що в умовах нових викликів необхідно удосконалити механізм надання соціальних послуг громади внаслідок постійного зростання кількості запитів на соціальні послуги співпрацюючи з місцевими соціально відповідальними підприємствами, меценатами, благодійними та волонтерськими організаціями, В оновленій системі варто звернути особливу увагу на моніторинг соціальних проблем, інформування населення щодо існуючих соціальних послуг, а також оцінку якості надання соціальних послуг використовуючи сучасні інноваційні технології.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

В сучасних умовах господарювання соціальні послуги відіграють важливу роль в системі соціального забезпечення в Україні. Ключові особливості надання соціальних послуг регламентується вітчизняним законодавством та застосовується як на загальнодержавному рівні, так і на рівні окремих органів місцевого самоврядування. Регламентована законодавством велика різноманітність соціальних послуг дозволяє оптимізувати та полегшити процес їх підбору для вирішення конкретної потреби та подолання проблем мешканців.

Соціальні послуги на рівні громади набули особливої актуальності особливо в процесі впровадження реформи децентралізації. Порядок надання соціальних послуг в громаді не є уніфікованим та залежить як від органу, який створено на певній території, так і від конкретних потреб населення. Оцінка якості соціальних послуг є важливим інструментом соціальної політики держави та органів та місцевого самоврядування та здійснюється нормативно затвердженими методами на чітко визначений період.

В роботі досліджено сучасні особливості надання соціальних послуг в територіальній громаді на прикладі Відділу соціального забезпечення, соціального захисту та охорони здоров'я Городківської сільської ради, який є відносно новим в складі місцевого органу самоврядування та нараховує лише 3 працівники, проте має потенціал для розвитку враховуючи сучасні проблеми окремих категорій населення, а також зростаючу тенденцію кількості запитів на соціальні послуги в територіальних громадах у зв'язку зі зростанням кількості переселенців та необхідністю подолання інших соціальних наслідків війни в Україні. Зростаюча динаміка витрат на соціальні послуги в громаді свідчить про підвищення рівня соціального захисту населення в Городківській громаді.

Проте, враховуючи сучасні виклики зумовлені воєнним станом, а також той факт, що Городківська громада розташована у центральній частині України, отже стала притулком для великої кількості не лише внутрішньо переміщених осіб, що зупинялися в громаді тимчасово, а й тих, що залишилися тут на постійне

проживання. Зважаючи на зростання попиту на соціальні послуги громади, розширення переліку обставин та проблем, що зумовили необхідність отримання соціальних послуг, необхідно удосконалити систему їх надання.

Наразі соціальні послуги, як і інші види діяльності в Україні потребують удосконалення механізмів здійснення зважаючи на нові потреби суспільства. Зважаючи на розширення інноваційної спрямованості розвитку вітчизняної системи соціального забезпечення, ми вважаємо за доцільне удосконалити механізм надання та фінансування соціальних послуг в Городківській територіальній громаді.

Діючи в Україні інструменти реалізації соціальних послуг зазнали реформування внаслідок здійснення децентралізації, що й зумовило створення нового органу соціального забезпечення при Городківській сільській раді – Відділу соціального забезпечення, соціального захисту та охорони здоров'я.

Задля зростання ефективності надання соціальних послуг в Городківській сільській раді варто впровадити наступні рекомендації:

- удосконалити систему фінансування соціальних послуг через використання поряд із коштами місцевого бюджету вкладення місцевих благодійних організацій, меценатів, а також соціально відповідальних підприємств;
- удосконалити систему організації надання соціальних послуг щодо щорічного моніторингу виявлення потреб використовуючи сучасні онлайн-інструменти (google форми, google таблиці тощо);
- покращити систему інформування громадян про перелік соціальних послуг в громаді застосовуючи інструмент картування громади;
- здійснювати реєстр надавачів та отримувачів соціальних послуг в громаді;
- розробити за запровадити систему оцінки якості надання соціальних послуг через використання невеликої анкети сформованої в google формі щодо задоволення отримувачем соціальної послуги одразу після її надання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Pawlik A., Shaposhnykov K. Transformation of economy, finance and management in modern conditions: Scientific monograph. Riga, Latvia: Baltija Publishing, 2022. 664 p.
2. Афузова Г., Заплатинська, А. Доступність інформації для осіб з інвалідністю як ознака рівноправного суспільства. 2021. URL: <http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/35204/Afuzova%20H.pdf>
3. Бінківська Т. А. Механізми державного управління системою надання соціальних послуг : автореф. дип. роботи на здобуття освітнього ступеня «магістр»: спец. 281 "Публічне управління та адміністрування", ЧНУ ім. Петра Могили. Миколаїв, 2020. 11 с.
4. Вишневська Ю.В. Соціально-правовий аспект комунікаційних зв'язків на підприємстві в контексті інформаційних відносин. 2020. URL: <http://dspace.ksau.kherson.ua/bitstream/handle/>
5. Війна з росією: кожен шостий українець став переселенцем. Аналітичний портал «Слово і діло». 2022. 21 квітня. URL: <https://www.slovoidilo.ua/2022/04/21/novyna/suspilstvo/vijna-rosiyeyu-kozhen-shostyj-ukrayinecz-stav-pereselencem/>
6. Гігіс Т. П., Чемерис Є. Т., Антонова В. І., Носаньова А. С. Дослідження сучасного рівня соціального захисту населення в Україні. *Економічний вісник Донбасу*. 2020. № 1 (59). С. 116–122.
7. Голденблат М.А. Особливості формування сучасної системи надання соціальних послуг: українські реалії. 2018. URL: <https://pdfs.semanticscholar.org/fcc0/aa0fcc913753b3f48cba50c02722f856846f.pdf>
8. Горбунова-Рубан С., Вітковська І. Система надання соціальних послуг: сучасний стан. *SOCIOPROSTIR: міждисциплінарний електронний збірник наукових праць з соціології та соціальної роботи*. 2020. № 9. С. 17-23.

9. Горбунова-Рубан, С. О., Вітковська, І. М. The system of providing of social services: the current state. «*SOCIOPROSTIR: THE INTERDISCIPLINARY ONLINE COLLECTION OF SCIENTIFIC WORKS ON SOCIOLOGY AND SOCIAL WORK*». 2020. № 9. С. 17-22.
10. Горемикіна Ю. Правове підґрунтя державних соціальних гарантій та зобов'язань для осіб похилого віку в Україні. *Impact of modernity on science and practice: Abstracts of XII International scientific and practical conference (13-14 April, 2020)*. Edmonton, Canada. 2020. Pp. 60-65.
11. Горішна Н. М. Професійна компетентність соціального працівника як складова його фахової підготовки. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія Педагогіка, соціальна робота*. 2019. Вип. 16–17.
12. Горчинський Р. А., Лях Т. Л., Петрович В. С. Соціальна послуга догляду вдома як інструмент деінституалізації соціального обслуговування. *Ввічливість. Humanitas*. 2022. № 5. С. 13–19.
13. Гребя Р. Механізми реформування системи соціальних послуг в Україні: державно-управлінській аспект. *Державне управління та місцеве самоврядування*. 2017. Вип. 1(32). С. 62-67.
14. Гринчишин І. М. Ризики та перспективи забезпечення ефективного надання соціальних послуг в умовах поглиблення фінансової децентралізації (на прикладі львівської області). *Ефективна економіка*. 2017. № 6. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5657>
15. Грошова допомога для ВПО. UN Refugee Agency in Ukraine. 2022. 23 березня. URL: <https://www.unhcr.org/ua/43231-unhcr-is-launching-a-cash-assistance-programmefor-idps-ua.html>
16. Гуков Є. Б. Цифровізація надання соціальних послуг в Україні : кваліфікаційна робота магістра спеціальності 231 "Соціальна робота" / наук. керівник О. О. Широбокова. Запоріжжя : ЗНУ, 2022. 49 с.

17. Департамент соціальної політики виконавчого органу Київської міської ради.
URL: <https://dsp.kyivcity.gov.ua/content/socialni-poslugy.html>
18. Дубич К. В. Освітній механізм державного управління соціальними послугами в Україні: сучасний стан реалізації. *Інвестиції: практика та досвід*. 2021. № 3. С. 110-115.
19. Дунська Г. Що таке соціальні послуги і чи запрацює новий закон. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/12073>
20. Ємельяненко Л.М., Федулова Л.І. Децентралізація в сфері соціальної політики в регіонах України. *Економіка та держава*. 2021. № 4. С. 4-11.
21. Закон України «Про соціальні послуги». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text>
22. Закон України про соціальні послуги: завдання та переваги. Довідкові матеріали / Міністерство соціальної політики, 2019. URL: https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/519/2.2019_1.pdf
23. Ільчук Л. І. Розвиток системи інтегрованих соціальних послуг в умовах децентралізації (на прикладі об'єднаних територіальних громад). *Соціально-трудова відносина: теорія та практика*. 2018. № 1. С. 114– 121.
24. Калаур С. М. Система професійної підготовки майбутніх фахівців соціальної сфери до розв'язання конфліктів у професійній діяльності. Дис. д-ра пед. наук: 13.00.04. Тернопіль, 2018, 676 с.
25. Кількість біженців з України досягла 5,6 мільйона – ООН. Аналітичний портал
26. Лисяк Л. В. Фінансове забезпечення соціального захисту населення в Україні: проблеми та перспективи. *Вісник Дніпропетровського університету. Серія : Економіка*. 2017. Т. 25. Вип. 11(1). С. 23–30.
27. Ломоносова Н., Бабич К. Соціальний захист і війна в Україні (24 лютого – 30 квітня 2022): моніторинг. *Gedos*. 2022. URL: <https://cedos.org.ua/wp-content/uploads/soczialnyj-zahyst-i-vijna-v-ukrayini-24.02-30.04.pdf>

28. Мальований М. І. Фінансові аспекти функціонування системи соціального захисту населення в Україні: монографія. Умань: СПД Сочінський, 2021. 496 с.
29. Нечосіна О. Функціонування системи соціальних послуг в Україні: короткий опис. Київ, 2019. 16 с.
30. Новікова О. Ф., Логачова Л. М. Особливості фінансування соціальної інфраструктури в процесі бюджетної децентралізації. *Економічний вісник Донбасу*. 2017. № 1 (47). С. 4–12.
31. Офіційний сайт Городківської сільської рвди. URL: <https://gosilrada.gov.ua/bjudzhetni-zapiti-13-25-57-13-12-2022/>
32. Офіційний сайт ЮНІСЕФ Україна. URL: <https://www.unicef.org/ukraine/%D1%96stories/social-services>
33. Постанова КМУ від 1 червня 2020 року «Про затвердження Порядку проведення моніторингу надання та оцінки якості соціальних послуг». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/449-2020-%D0%BF#Text>
34. Про соціальні послуги: Закон України від 17 січня 2019 р. № 2671-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19>.
35. Роз'яснення щодо тимчасового захисту та отримання статусу біженця. Уповноважений Верховної Ради України з прав людини. URL: https://ombudsman.gov.ua/news_details/rozyasnennya-shchodo-timchasovogozahistu-ta-otrimannya-statusu-bizhencya
36. Розвиток та забезпечення надання соціальних послуг на рівні громади: роз'яснення для керівників органів місцевого самоврядування відповідно до чинного законодавства. URL: <https://pidgorodne.otg.dp.gov.ua/storage/app/sites/92/uploaded-files/yasnennya-dlya-kerivnikiv-organiv-mistsevogo-samovryaduvannya.pdf>
37. Слово і діло. 2022. 3 травня. URL: <https://www.slovoidilo.ua/2022/05/03/novyna/suspilstvo/kilkist-bizhencziv-ukrayinydosyahla-56-miljona-oon>

38. Соціальні послуги в громаді: новели законодавства. URL : <http://ipzn.org.ua/wp-content/uploads/2019/07/Sotsialni-poslugy-v-gromad.pdf>
39. Українські біженці: настрої та оцінки (березень 2022р.). Разумков Центр. URL: <https://razumkov.org.ua/napriamky/sotsiologichni-doslidzhennia/ukrainski-bizhentsinastroi-ta-otsinky>
40. Чернета С. Ю. Компетентнісний підхід у підготовці майбутніх фахівців із соціальної роботи до надання соціальних послуг. *Social Work and Education*. Vol. 8, No. 1. Ternopil Aberdeen, 2021. P. 77-89.
41. Чернета С. Модель професійної підготовки майбутніх фахівців із соціальної роботи до надання соціальних послуг. *Ввічливість. Humanitas*, 2021, № 4, С. 57-63.
42. Шубна О. В., Денисова Ю. В., Санчич О. С., Марильова А. В. Новітні методи удосконалення системи надання соціальних послуг в Україні. *Економічний вісник Донбасу*. 2020. № 3(61). С. 213-221.